

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

**HOTĂRÂRE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

a articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală
*(contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi
plângerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni)*

(sesizarea nr. 8g/2019)

CHIȘINĂU

19 martie 2019

HOTĂRÂRE PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE
A ARTICOLULUI 265 ALIN. (2) DIN CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dnei Raisa APOLSCHII,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Corneliu GURIN,
dlui Artur REȘETNICOV,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 14 ianuarie 2019
și înregistrată pe aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în ședință publică,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând în camera de consiliu,

Pronunță următoarea hotărâre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a textului „de la momentul refuzului” din articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală, ridicată de către dl avocat Dumitru Harea, în dosarul nr. 10-614/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională pe 14 ianuarie 2019, de către dl judecător Vitalie Budeci de la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, în baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 19 ianuarie 2019, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost declarată admisibilă, fără a prejudeca fondul cauzei.

4. În procesul examinării excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Curții Supreme de Justiție și Procuraturii Generale.

5. La ședința publică a Curții, excepția de neconstituționalitate a fost susținută de către dl avocat Dumitru Harea, autorul acesteia. Parlamentul a fost reprezentat de către dl Valeriu Kuciuk, șef al Serviciului reprezentare la Curtea Constituțională și la organele de drept din cadrul Direcției generale juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de către dl Eduard Serbenco, secretar de stat în cadrul Ministerului Justiției.

CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI PRINCIPAL

6. Pe 19 septembrie 2018, dna Elena Demean a depus la Procuratura municipiului Chișinău o plângere prin care a solicitat investigarea unor pretinse fapte de corupție și o pretinsă faptă de amenințare cu omor.

7. Procuratura municipiului Chișinău a trimis această plângere la Procuratura Anticorupție, potrivit normelor relative la competența materială.

8. La rândul ei, Procuratura Anticorupție a trimis plângerea menționată la Inspectoratul de Poliție Căușeni, pentru a fi examinată doar în partea referitoare la pretinsa amenințare cu omor.

9. Pe 26 octombrie 2018, dna Elena Demean a primit de la Procuratura Anticorupție o scrisoare din 19 octombrie 2018, prin care a fost informată despre emiterea de către un procuror a ordonanței din 12 octombrie 2018 de refuz de primire a plângerii privind pretinsele fapte de corupție. Procurorul a refuzat să primească plângerea pentru că ar fi lipsit o bănuială rezonabilă că a fost comisă o infracțiune. Prin aceeași scrisoare petiționarei i s-a explicat dreptul de a contesta această ordonanță în baza articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală. Acest articol stabilește că refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul poate fi atacat imediat în fața judecătorului de instrucție, dar nu mai târziu de cinci zile de la momentul refuzului.

10. Dna Elena Demean a contestat această ordonanță în fața procurorului ierarhic superior. În acest sens, printr-o scrisoare din 1 noiembrie 2018, procurorul-șef al Procuraturii Anticorupție i-a comunicat petiționarei că ordonanța în discuție a fost emisă în conformitate cu legea și a menționat că aceasta are dreptul de a o contesta în fața judecătorului de instrucție, în baza articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală.

11. Între timp, pe 29 octombrie 2018, dna Elena Demean a depus la Judecătoria Chișinău o contestație împotriva ordonanței Procuraturii Anticorupție din 12 octombrie 2018 de refuz al primirii plângerii.

12. În cadrul ședinței de judecată din 9 ianuarie 2019, dl avocat Dumitru Harea, care apără interesele dnei Elena Demean, a ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „de la momentul refuzului” din articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală.

13. Prin încheierea din 10 ianuarie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„[...]”

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

[...]”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

15. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală sunt următoarele:

Articolul 230 Noțiunea de termene procedurale și consecințele nerespectării lor

„(1) Termene în procesul penal sunt intervale de timp în cadrul cărora sau după expirarea cărora pot fi efectuate acțiuni procesuale conform prevederilor prezentului cod.

(2) În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

[...]”

Articolul 262 Sesizarea organului de urmărire penală

„(1) Organul de urmărire penală poate fi sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal prin:

- 1) plângere;
- 2) denunț;
- 3) autodenunț;

[...].”

Articolul 265

Obligativitatea primirii și examinării plângerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni

„(1) Organul de urmărire penală este obligat să primească plângerile sau denunțurile referitoare la infracțiunile săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire chiar și în cazul în care cauza nu este de competența lui. Persoanei care a depus plângerea sau denunțul i se eliberează imediat un certificat despre acest fapt, indicându-se persoana care a primit plângerea sau denunțul și timpul când acestea au fost înregistrate.

(2) Refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul poate fi atacat imediat judecătorului de instrucție, **dar nu mai târziu de 5 zile de la momentul refuzului.**

(3) Dacă a depistat o infracțiune ori a constatat o bănuială rezonabilă cu privire la o infracțiune comisă, ofițerul de urmărire penală, colaboratorul organelor de constatare menționate la art. 273 alin. (1) lit. a)-c) sau procurorul întocmește un proces-verbal în care consemnează cele constatate și concomitent dispune înregistrarea imediată a autosesizării pentru a începe urmărirea penală.”

Articolul 299¹

Plângerea împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor procurorului

„(1) Persoanele indicate la art. 298 alin. (1) pot depune plângere împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor efectuate sau dispuse de procurorul care conduce urmărirea penală sau exercită nemijlocit urmărirea penală ori împotriva acțiunilor, inacțiunilor și actelor care au fost efectuate sau dispuse în baza dispozițiilor date de procurorul respectiv.

[...]

(3) Plângerea se adresează, **în termen de 15 zile din momentul** efectuării acțiunii, inacțiunii sau de **când s-a luat cunoștință de act**, procurorului ierarhic superior și se depune fie direct la acesta, fie la procurorul care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală. În cazul în care plângerea a fost depusă la procurorul care conduce sau exercită nemijlocit urmărirea penală, acesta este obligat să o înainteze, în termen de 48 de ore de la primirea ei, procurorului ierarhic superior împreună cu explicațiile sale, atunci când acestea sunt necesare.

(4) Ordonanța prin care procurorul ierarhic superior a soluționat plângerea poate fi contestată la judecătorul de instrucție.”

Articolul 313

Plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații

„(1) Plângerile împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organelor care exercită activitate specială de investigații pot fi înaintate judecătorului de instrucție de către bănuț, învinut, apărător, partea vătămată, de alți participanți la proces sau de către alte persoane drepturile și interesele legitime ale cărora au fost încălcate de aceste organe, în cazul în care persoana nu este de acord cu rezultatul examinării plângerii sale de către procuror sau nu a primit răspuns la plângerea sa de la procuror în termenul prevăzut de lege.

(2) Persoanele indicate în alin. (1) sunt în drept de a ataca judecătorului de instrucție:

1) refuzul organului de urmărire penală:

a) de a primi plângerea sau denunțul privind pregătirea sau săvârșirea infracțiunii;

[...]

(3) Plângerea poate fi înaintată, în termen de **10 zile**, judecătorului de instrucție la locul aflării organului care a admis încălcarea.

[...].”

ÎN DREPT

A. ADMISIBILITATEA

16. Prin decizia din 19 ianuarie 2019, Curtea a confirmat respectarea, în prezenta cauză, a condițiilor de admisibilitate a unei excepții de neconstituționalitate, stabilite în jurisprudența sa constantă.

17. Curtea a reținut că obiectul excepției de neconstituționalitate este textul „de la momentul refuzului” din articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală. Verificarea constituționalității acestui tip de acte normative ține de competența sa *ratione materiae*, potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituție.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză care are ca obiect o contestație împotriva unui refuz al organului de urmărire penală de primi o plângere. Contestația în discuție a fost formulată, între altele, în baza articolelor 265 alin. (2) [*obligativitatea primirii și examinării plângerilor sau denunțurilor referitoare la infracțiuni*] și 313 [*plângerea împotriva acțiunilor și actelor ilegale ale organului de urmărire penală și ale organului care exercită activitate specială de investigații*] din Codul de procedură penală. Prin urmare, Curtea a admis că instanța de judecată va aplica textul contestat, mai exact atunci când va determina dacă contestația a fost sau nu depusă în termenul prevăzut de lege.

19. De asemenea, excepția a fost ridicată de către reprezentantul uneia dintre părțile la proces.

20. Curtea a mai reținut că prevederile aplicabile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

21. Pentru a declara admisibilă sesizarea, Curtea a trebuit să stabilească și incidența drepturilor garantate de Constituție, invocate de către autorul acesteia.

22. Sub acest aspect, Curtea a apreciat că problema ridicată în prezenta cauză constă în verificarea conformității articolului 265 alin. (2) din Codul de procedură penală cu exigențele de calitate a legii, în special verificarea caracterului cert al acestei norme și a lipsei insecurității juridice pentru destinatarii săi.

23. Totodată, prevederile contestate ar putea fi considerate, în anumite circumstanțe, un obstacol procedural (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Markovic și alții v. Italia* [MC], 14 decembrie 2006, § 94; *Balakin v. Rusia*, 4 iulie 2013, § 40) pentru examinarea de către instanțele de judecată a fondului contestației împotriva refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni. Din acest motiv, Curtea a trebuit să verifice dacă dispozițiile criticate ar putea afecta esența dreptului de acces la un tribunal și dacă nu instituie un tratament discriminatoriu.

24. Pentru că textul contestat nu poate fi privit în mod izolat, ci în coroborare cu celelalte dispoziții legale incidente, ca făcând parte dintr-un sistem juridic coerent, Curtea a decis să supună controlului de constituționalitate alineatul (2) al articolului 265 din Codul de procedură penală în întregul său.

25. Prin urmare, Curtea a considerat că această excepție trebuie examinată prin prisma prevederilor articolului 20 din Constituție, care stabilește că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, în coroborare cu articolele 16, care garantează principiul egalității în fața legii, și 23 din Constituție, care stabilește exigențele standardului calității legii.

26. În consecință, Curtea a declarat admisibilă sesizarea. În continuare, Curtea va trece la examinarea fondului cauzei.

B. FONDUL CAUZEI

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 20 ÎN COROBORARE CU ARTICOLELE 16 ȘI 23 DIN CONSTITUȚIE

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

27. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde că posibilitatea persoanei de a contesta refuzul organului de urmărire penală de a-i primi plângerea sau denunțul privind pretinse fapte infracționale este imprevizibilă. Acest refuz poate fi primit prin poștă de către persoană după expirarea celor cinci zile rezervate contestării. O eventuală contestare a refuzului organului de urmărire penală de a-i primi plângerea sau denunțul va fi respinsă ca tardivă. Acest aspect poate îngreuna accesul efectiv la un tribunal. Persoanei trebuie să i se acorde posibilitatea de a contesta refuzul în discuție de la data la care acesta i s-a adus la cunoștință, nu de la data emiterii lui.

28. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 20 și 23 din Constituție.

B. Argumentele autorităților

29. Președintele Republicii Moldova a subliniat că notificarea persoanei despre refuzul organului de urmărire penală de a-i primi plângerea sau denunțul reprezintă o condiție esențială pentru a putea formula o contestație împotriva acestuia. Înștiințarea persoanei despre refuzul în discuție după expirarea a cinci zile de la data emiterii acestuia conduce la pierderea dreptului de a-l contesta. Așadar, Președintele a conchis că dispozițiile contestate sunt imprevizibile și, prin urmare, încalcă principiul legalității și pe cel al securității juridice, garantate de Constituție.

30. În opinia sa, Parlamentul a susținut că persoanele care au omis, din motive fundamentate, să conteste în termen refuzul organului de urmărire penală de primire a plângerii sau a denunțului pot solicita repunerea în termen în baza articolului 234 din Codul de procedură penală. Totodată, Parlamentul menționează că, deși norma contestată nu prevede în mod expres momentul de la care începe să curgă termenul de atac al refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul, urmează a fi aplicată regula generală conform căreia termenul de atac începe să curgă din momentul comunicării. În fine, Parlamentul consideră că excepția de neconstituționalitate trebuie respinsă ca nefondată.

31. În opinia prezentată de către Guvern se menționează că termenul de cinci zile pentru contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul despre comiterea unei pretense infracțiuni trebuie calculat din momentul în care refuzul în discuție i-a fost comunicat persoanei. Această concluzie s-ar deduce dintr-o interpretare sistematică a prevederilor relevante din Codul de procedură penală. Astfel, Guvernul susține că prevederile contestate corespund exigențelor standardului calității legii, iar excepția de neconstituționalitate privește o problemă de interpretare și de aplicare a legii, care ține de competența instanțelor de judecată.

32. În opinia sa, Procuratura Generală a notat, de asemenea, că excepția de neconstituționalitate privește o problemă de interpretare și de aplicare a legii, nu o problemă de drept constituțional. Prin urmare, Procuratura Generală a menționat că sesizarea trebuie respinsă.

33. Potrivit opiniei Curții Supreme de Justiție, refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea unei infracțiuni poate fi contestat în termen de cinci zile de la data emiterii acestuia, nu din momentul recepționării sau din momentul aflării despre existența acestui refuz. Există cazuri în care persoana poate să nu cunoască, din motive obiective, despre existența refuzului de primire a plângerii sau a denunțului său, fapt care face imposibilă contestarea acestuia în termenul legal. Astfel, Curtea Supremă de Justiție consideră că prevederile criticate limitează în mod nejustificat dreptul de a contesta refuzul în discuție.

C. Aprecieria Curții

1. Principii generale

1.1. Calitatea legii

34. Curtea reține că exigențele statului de drept presupun, *inter alia*, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile.

35. Exigența accesibilității presupune ca textele de lege să poată fi cunoscute de către destinatari. Orice persoană trebuie să poată să dispună de informații privind normele juridice aplicabile într-un caz concret (*Khlyustov v. Rusia*, 11 iulie 2013, § 68). Accesibilitatea legii are în vedere aducerea la cunoștința publică a actelor normative și intrarea în vigoare a acestora, care se realizează în baza articolului 76 din Constituție, legea fiind publicată în Monitorul Oficial.

36. La rândul ei, exigența previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (*Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall v. Islanda*, 30 octombrie 2018, § 88; *Berardi și Mularoni v. San Marino*, 10 ianuarie 2019, § 40).

37. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (*Sissanis v. România*, 25 ianuarie 2007, § 66; *Seychell v. Malta*, 28 august 2018, § 50-52).

38. O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

39. La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, *i.e.* accesibilitatea și previzibilitatea.

40. În particular, textul legislativ trebuie să corespundă principiului coerenței.

41. Astfel, legea trebuie să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține și să evite paralelismele legislative, care generează incertitudine și insecuritate juridică. În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau

alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative (HCC nr. 2 din 30 ianuarie 2018, § 45).

1.2. Dreptul de acces la un tribunal

42. Dreptul de acces la un tribunal, garantat de articolul 20 din Constituție și, respectiv, de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, trebuie să fie practic și efectiv, nu teoretic și iluzoriu. Efectivitatea dreptului în discuție reclamă ca persoanele să aibă posibilitatea clară și concretă de a contesta un act care constituie o ingerință în exercitarea drepturilor sale. Dreptul de acces la un tribunal nu include doar dreptul de a iniția o acțiune în justiție, ci și dreptul la soluționarea cauzei de către un tribunal competent să se pronunțe asupra tuturor aspectelor de fapt și de drept (*Parohia Greco-Catolică Lupeni și alții v. România* [MC], 29 noiembrie 2016, § 86).

43. Dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut. Acesta poate fi limitat. Limitările accesului la un tribunal trebuie să fie prevăzute de lege, să urmărească un scop legitim și să fie proporționale, pentru a nu fi afectată însăși esența dreptului. Această afirmație este valabilă și pentru normele de natură procedurală care stabilesc termene în interiorul cărora persoanele ar putea formula o contestație (*Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 36).

44. Folosirea termenelor limitative privește asigurarea bunei-administrații a justiției și respectarea, în special, a principiului securității juridice.

45. Durata termenului este o chestiune în privința căreia statul dispune de o marjă de apreciere. De principiu, instituirea unor termene scurte (*e.g.* de cinci, de șapte sau de zece zile) pentru formularea unei contestații nu ridică, *per se*, o problemă în baza articolului 6 § 1 din Convenția Europeană (*Mamikonyan v. Armenia*, 16 martie 2010, § 29; *Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 36). Totuși, termenul în discuție nu trebuie să fie excesiv de rigid, pentru a lipsi persoana de posibilitatea unei contestări efective.

2. Aplicarea principiilor în prezenta cauză

46. Curtea reține că organul de urmărire penală poate fi sesizat despre comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni prin: plângere, denunț sau autodenunț.

47. În baza articolului 265 alin. (1) din Codul de procedură penală, organul de urmărire penală este obligat să primească plângerile sau denunțurile și în ipoteza în care cauza nu este de competența sa.

48. Curtea observă că legislatorul nu a stabilit situațiile în care organul de urmărire penală ar putea refuza primirea plângerii sau a denunțului privind comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni. Totuși, prin

definiție, lipsa unei bănuieli rezonabile de comitere a unei infracțiuni nu poate constitui un motiv de refuz de a primi plângerea sau denunțul, ci un motiv de refuz de începere a urmăririi penale.

49. Curtea notează că articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede că refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul poate fi atacat imediat în fața judecătorului de instrucție, dar nu mai târziu de *cinci* zile de la momentul refuzului.

50. Spre deosebire de aceste dispoziții, din analiza coroborată a articolului 313 alin. (2) pct. 1) lit. a) și alin. (3) din același Cod, rezultă că persoana poate contesta refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul despre comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni la judecătorul de instrucție în termen de *zece* zile din data la care s-a luat cunoștință de acest refuz.

51. De asemenea, pentru a putea formula o contestație în conformitate cu articolul 313 din Codul de procedură penală, persoana trebuie, mai întâi, să conteste refuzul în discuție în fața procurorului sau, după caz, în fața procurorului ierarhic superior potrivit articolelor 298 și, respectiv, 299¹ din Cod în termen de *cincisprezece* zile din momentul la care s-a luat cunoștință de act.

52. Din contra, articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală îi conferă persoanei dreptul de a contesta refuzul de a i se primi plângerea sau denunțul privind comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni direct în fața judecătorului de instrucție.

53. În consecință, contestarea refuzului organului de urmărire penală de a primi o plângere sau un denunț este reglementată în mod divergent de două prevederi ale aceluiași act normativ. Această incoerență normativă creează insecuritate juridică pentru destinatarii legii. Atât justițiabilii, cât și subiectele care posedă competența aplicării Codului de procedură penală se află în dificultate, fiind puși în situația de a alege între mai multe variante posibile.

54. Chiar făcându-se apel la consultanța de specialitate, persoana nu ar putea stabili, fără echivoc, în baza cărei norme – articolul 265 alin. (2) sau articolul 313 alin. (2) pct. 1) lit. a) din Codul de procedură penală – ar trebui să conteste refuzul organului de urmărire penală de a-i primi plângerea sau denunțul privind comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni. Există riscul ca alegerea unei norme să fie stabilită în baza unor criterii arbitrare și discreționare de către cei care aplică legea, astfel încât persoana să nu-și poată realiza în mod efectiv dreptul de a contesta refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea unei pretinse infracțiuni.

55. În situația în care s-ar aplica articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală, persoana ar fi lipsită de controlul prealabil exercitat de către procuror sau de către procurorul ierarhic superior. Mai mult, aplicarea acestei norme ar putea conduce la restrângerea nejustificată a dreptului de acces la un tribunal și la instituirea unui tratament

discriminatoriu. Astfel, persoanele care recepționează în timp util, prin intermediul serviciilor poștale, refuzul organului de urmărire penală de primire a plângerii sau a denunțului privind comiterea sau pregătirea comiterii unei pretinse infracțiuni îl pot contesta, pentru că își pot realiza în mod efectiv acest drept în cele cinci zile de la emiterea actului constatator. În comparație cu această categorie de persoane, persoanele care primesc refuzul în discuție prin intermediul serviciilor poștale cu întârziere (eventual, chiar din cauza organului de urmărire penală care a expediat refuzul după expirarea celor cinci zile rezervate contestării), astfel încât să nu-și poată realiza în mod efectiv dreptul de a-l contesta în termen, sunt tratate în mod diferit din motive neimputabile lor. Din perspectiva articolului 16 din Constituție, acest tratament diferențiat nu este unul justificat în mod obiectiv și rezonabil (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 7 din 26 aprilie 2018, § 52 și 53).

56. De altfel, în cauza în care a fost ridicată prezenta excepție de neconstituționalitate, refuzul de primire a plângerii privind pretinsele fapte de corupție a fost emis de către un procuror pe 12 octombrie 2018 și trimis, prin poștă, printr-o scrisoare din 19 octombrie 2018, care a fost recepționată abia pe 26 octombrie 2018, iar contestația a fost depusă pe 29 octombrie 2018 (a se vedea *supra* §§ 9 și 11).

57. În asemenea condiții, chiar dacă persoana a primit refuzul în discuție prin intermediul serviciilor poștale peste termenul de cinci zile de la emitere, aplicarea de o manieră formalistă a normei supuse controlului constituționalității reclamă respingerea contestației împotriva refuzului ca tardivă, fiind afectată, în consecință, esența dreptului de acces la un tribunal.

58. Curtea observă că termenul de cinci zile de contestare a refuzului organului de urmărire penală de primire a plângerii sau a denunțului privind comiterea sau pregătirea comiterii unei pretinse infracțiuni, stabilit de articolul 265 alin. (2) din Codul de procedură penală, se calculează de la data emiterii refuzului, nu de la data la care acesta i s-a adus la cunoștință persoanei, fapt confirmat și de opinia Curții Supreme de Justiție (a se vedea *supra* § 33).

59. De asemenea, chiar dacă persoanele care au primit cu întârziere refuzul organului de urmărire penală pot solicita repunerea în termen în baza articolului 234 din Codul de procedură penală, dacă acesta a fost omis din motive fundamentate, Curtea reține că acest fapt nu elimină incoerența normativă constatată *supra* (a se vedea §§ 49-55 din prezenta hotărâre) referitoare la existența a două proceduri distincte pentru contestarea aceluiași act adoptat de către organul de urmărire penală.

60. Sub acest aspect, Curtea Europeană a menționat că, deși respectarea termenelor prevăzute în legislația internă este în interesul securității juridice și al bunei-administrații a justiției, în cazuri excepționale trebuie să se dea dovadă de flexibilitate, pentru a se asigura faptul că

accesul la un tribunal nu este limitat prin încălcarea prevederilor Convenției (*Marc Brauer v. Germania*, 1 septembrie 2016, § 42).

61. Așadar, dreptul de a formula o contestație nu poate fi exercitat în mod efectiv decât de la data la care persoanei i se aduce la cunoștință actul contestat. În caz contrar, el riscă să devină unul teoretic și iluzoriu. De vreme ce statul garantează un drept, acesta trebuie să creeze premisele realizării acestuia.

62. Având în vedere cele menționate *supra*, Curtea conchide că prevederile alineatului (2) al articolului 265 din Codul de procedură penală contravin articolului 20 coroborat cu articolele 16 și 23 din Constituție și, prin urmare, trebuie declarate neconstituționale.

63. Declararea neconstituționalității alineatului (2) al articolului 265 din Codul de procedură penală nu va crea obstacole. Astfel, începând cu data pronunțării prezentei hotărâri, refuzul organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni poate fi contestat, mai întâi, în baza articolelor 298 și, respectiv, 299¹ din Codul de procedură penală în fața procurorului sau, după caz, în fața procurorului ierarhic superior în termen de cincisprezece zile de la data la care s-a luat cunoștință de act. În ipoteza în care persoana nu va fi de acord cu răspunsul oferit de către procuror, aceasta îl va putea contesta în baza articolului 313 alin. (2) pct. 1) lit. a) din Codul de procedură penală în fața judecătorului de instrucție, în termen de zece zile de la aducerea la cunoștință a actului.

64. Totodată, cu privire la contestațiile împotriva refuzului organului de urmărire penală de a primi plângerea sau denunțul privind comiterea sau pregătirea comiterii unei infracțiuni aflate pe rolul instanțelor de judecată până la pronunțarea prezentei hotărâri, la stabilirea respectării termenului de depunere, judecătorii de instrucție vor avea în vedere: (i) pentru cazurile în care persoana s-a adresat mai întâi în fața procurorului – termenul de cincisprezece zile de contestare din momentul în care s-a luat cunoștință de act pentru contestarea acestuia în fața procurorului sau în fața procurorului ierarhic superior și, ulterior, de zece zile de la aducerea la cunoștință a actului pentru contestare în fața judecătorului de instrucție; (ii) pentru cazurile în care persoana s-a adresat direct în fața judecătorului de instrucție – termenul de zece zile de contestare din momentul în care persoana a luat cunoștință de refuz.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g) și 140 din Constituție, 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 6, 61, 62 literele a) și e) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. *Se admite* excepția de neconstituționalitate ridicată de către dl avocat Dumitru Harea, în dosarul nr. 10-614/2018, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.
2. *Se declară neconstituțional* alineatul (2) al articolului 265 din Codul de procedură penală.
3. Prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

*Chișinău, 19 martie 2019
HCC nr. 6
Dosarul nr. 8g/2019*